

„A kétnyelvűség szerves része az életemnek”

Írta: Farkas-Ráduly Melánia

Fényképezte: Hannie Hermán Mostert

„Ritka, mint a fehér holló” – idézhetnénk a jól ismert szólást, amikor holland–magyar vegyes házasságról hallunk. Pedig Romániában is előfordul, a Temesváron élő Hermán Mostert Rebekka sokat tud(na) mesélni róla. Édesanyja holland, édesapja magyar, Nagysármáson ismerkedtek meg negyvenhat évvel ezelőtt.

Rebakkával a temesvári MINŐK Klub egyik összejövetelén találkoztam először, és vele beszélgetve nem is sejtettem, hogy a hollandot anyanyelvi szinten műveli. Később, a nevét látva meglepődtem, hisz addig sosem találkoztam olyasvalakivel, akinek ilyen szoros kapcsolata lett volna Hollandiával. Ráadásul azt is megtudtam, hogy épp Bánffy Miklós Erdélyi történet című trilógiáját fordítja le magyarról hollandra.

Mezőségről Hollandiába

A családjukban fel sem merült, hogy kizárólag magyarul vagy hollandul kommunikáljanak egymással, noha számos vegyes házasságban csak az egyik vagy másik nyelvet használják. „Édesanyám hollandul beszélt velem és a testvéreimmel, édesapám magyarul, míg a szüleim egymás között inkább magyarul társalogtak” – meséli.

Egy mezőségi településen fejezte be az első osztályt, ott tanult meg írni, olvasni és számolni magyarul, majd a következő tanév elején, hétévesen költözött a családdal Hollandiába; korábban egy évig már élt ott. „Eleinte nagymamánál voltunk, vele biciklin mentem reggelként a kikötőbe, ahol felszálltunk a kompra, amely átvitt a folyó túloldalára. Ott felültünk egy buszra, amellyel húsz perc múlva érkeztünk meg az úti célhoz” – emlékszik vissza a hollandiai iskolaévek kezdetére Rebekka. Maga az iskola igazi kultúrsoikk volt számára: furcsának találta a tanítási stílust, más logika szerint írták a számokat, ugyanakkor a gyerekek is jóval hangosabbak voltak a megszokottnál.

Otthon sem volt minden zökkenőmentes, hisz az országváltás komoly törést jelentett a család számára: lelkész édesapja különösen megszenvedte a kényszerű elköltözést, Rebekka pedig úgy érezte, nem engedheti meg magának, hogy hollandul beszéljen hozzá. Magyarul viszont egyre kevésbé tudta kifejezni magát, így az édesapjával is ritkábban beszélt: „Akkoriban azt gondoltam, hogy bánthanám édesapámat, ha nem magyarul szólítanám meg őt, pedig néha jó lett volna. A legkisebb húgom – aki már Hollandiában született – viszont már másként élte meg ezt; mivel számára nagyon nehéz volt a magyar nyelv, inkább hollandul szólt apámhoz. Neki sem volt ez könnyű, mert szívesen beszélt volna ő is magyarul. Egyébként ezt a hiányt azóta nagyszerűen bepótolta!”

Hollandul? Magyarul?

Gyerekként Rebekka volt az egyik kapocs az apai és az anyai nagyszülők, rokonok között; többször is tolmácsolt a családi összejöveteleken. Sőt már akkortájt is fordított: a Kaláka együttes dalait ültette át magyarról hollandra, és csak később jött rá, hogy magyar költők megzenésített versei voltak a féltve őrzött kazettán.

Addig nem is tudatosult benne, hogy ő vegyes házasságba született gyerek, amíg egy-két felnőtt nem szembesítette ezzel: „**Akkor kezdtem azt érezni, hogy milyen érdekes két kultúrához tartozni, amikor egyesek megkértek, hogy mondjak valamit egyik vagy másik nyelven, sőt megkérdezték, hol szeretek inkább lenni. Ezeket borzasztó rossz kérdéseknek tartottam gyerekkoromtól fogva**, bosszantott, hogy felelni kell rájuk, mert sosem tudtam a választ. Sejtettem, hogy valamit elvárnak, de fogalmam sem volt, hogy mit, és azt sem volt világos, miért gondolják, hogy lehet választani” – mondja Rebekka. Talán ezért nem kérdeztem meg tőle, hogy hollandnak vagy magyarnak tartja-e magát, kinek szurkol, ha holland–magyar meccs van, esetleg hollandul vagy magyarul álmodik-e. Valószínűleg ezeket is kényelmetlen kérdéseknek tartotta volna, amelyekre képtelen jó választ adni.

Hollandia után Kolozsvár, Budapest, Temesvár

Miután Hollandiában befejezte a középiskolát, gondolt egy merészet, és beiratkozott a teológiára, Kolozsvárra; így szerette volna a magyar vonalat erősíteni. Arra viszont nem számított, hogy nyelvileg élete egyik legnehezebb öt éve lesz, ugyanis nem ismerte a magyar tanulási nyelvet. Eleinte sokaknak ő volt a holland lány, aki minden igyekezete ellenére helytelenül ír és beszél magyarul, ráadásul a hivatalos megszólítási szabályokkal sincs tisztában (például ezért köszönt *csókolomot* az egyik egyetemi tanárának). „Szerintem gyakran azoknak is kín lehetett, akik engem olvastak, hallgattak” – füzi hozzá.

A kolozsvári évek után visszatért Hollandiába, ahol elvégezte a magyar nyelv és irodalom szakot, és így fokozatosan különböző nyelvi rétegeket rakott rendbe egymás után, egyre kevesebb fájdalommal.

Ezután a magyar főváros következett – nyolc évig –, ahol a budapesti születésű férjét, Sándort is megismerte, és vele együtt költözött Temesvárra, egy olyan városba, ahol azelőtt csak egyszer járt. Szerencséje volt azzal, hogy románul is kapiskált valamit, viszont eleinte nehezebbre esett az ország nyelvén megszólalni; a férjének a mai napig problémás, pedig már egy-két tanfolyamot is elvégzett.

Magyar klasszikus hollandul

A Kaláka-dalok gyerekkori átültetésétől hosszú út vezetett a hivatásos fordítói pályafutáshoz, és azon belül is a Bánffy-trilógia magyarról hollandra való fordításához. Jelenleg a harmadik kötettel dolgozik. „A holland olvasó többnyire nem arra kíváncsi, hogy magyar irodalom-e vagy

sem, az a legfontosabb számára, hogy egy jó könyvet vesz a kezébe. Sokszor nem is tudja, hogy lengyel, szerb vagy magyar regényt olvas-e, ő a történetet akarja” – mesél a kulisszatitkokról Rebekka. Neki köszönhetően a holland királyságban is népszerű a nagy klasszikusok – Tolsztoj, Proust – regényeihez hasonlított történelmi trilógia, amelyben sok-sok izgalmas fordulat, dráma van. Rebekka amúgy gyakorló lelkész is, viszont többnyire fordítóként dolgozik.

Hollandul is, magyarul is

Anyaként is lényeges feladat hárul rá: szeretné, ha a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceumba járó, előkészítő osztályos kislánya is jól beszélne hollandul, ezért főleg azon a nyelven társalog vele. „Természetesen én is váltok a két nyelv között, mert érzem, hogy mostanra már erősebb nála a magyar nyelv. Az elmúlt években kétszer is voltunk hosszabb időszakot Hollandiában, ahol beíratuk őt egy ottani óvodába.”

Rebekka tehát igyekszik ugyanúgy továbbadni a holland kultúrát, mint ahogyan annak idején az édesanyja is tette, és bár a fia most szívesebben beszél magyarul, jó esélye van arra, hogy mindkét nyelven, kultúrában otthonosan érezze magát.